

Vasárnapi melléklet

Környezetünk védelme

Ez év március elején a Hazafias Népfront kétnapos országos tanácskozást rendezett Visegrádon, a Silvanus Szállóban környezetünk védelméről. A szálló ablakaiból feledhetetlen kilátás nyílik a Duna két partjára, az erdők között felfelé kúszó új szerpentinút szalagjára. Hazánk egyik legszebb, legegészségesebb tája ez. A tanácskozás résztvevői is jéltérszerűen érezték, hogy épp itt, ebben a szinte érintetlen természeti környezetben mondhatták el véleményüket, tehetők meg javaslatukat a Hazafias Népfront környezetvédelmi programjával kapcsolatban.

Növekvő veszélyek

A tanácskozáson elfogadott felhívás utal arra a megbomló egyensúlyra, amely az ember és a környezete között egyre inkább tapasztalható. A világ egyes tájain, az USA-ban, Nyugat-Európában a helyzet egészen aggasztó: a környezet általános elszennyeződése fenyegető mereteket ölt.

New York részére 220 kilométerrel, Los Angeles részére több mint 350 kilométer távolságról gondoskodnak ivóvízről, mivel a közvetlen környékük már annyira elszennyeződött. Az ENSZ egyik jelentése szerint évenként az USA-ban 142 millió tonna füst és mérgező gáz képződik, ehhez hozzá kell még számítani a 20 millió tonna hulladékárpirt, 48 milliárd konzervdobozt, 26 milliárd üvegedényt, palackot, 3 milliárd tonna salakot és üledéket, valamint 200 ezer milliárd liter szennyezett vizet.

A Rajna vize, amely több mint 800 kilométer hosszúságban az elzászi káliumkarbonát-bányák mellett és a Ruhr-vidéken keresztül folyik, annyira tele van hulladékkal, mérgező anyagokkal, hogy ma joggal nevezik Európá leg-nagyobb szennyvízcsatornájának.

Csehszlovák adatok szerint Prágában évente mincén négyzetkilométernyi területre 443 tonna pernye hull. Ostravában, a nagy ipari központban ennek a tiszterese szennyezi a levegőt. Pedig az egészségre csak a négyzetkilométerenkénti 150 tonna pernyét tekinthetjük ártalmatlannak.

Megdöbbentő adatokat a végtelenségig lehetne sorolni. Becslések szerint már eddig 500 millió hektár művelhető területet vesztett az emberiség az erózió — a víz, szél kártétele — és a só-tartalom növekedése folytán. A fakitermelés letarolta a világ erdőségeinek kétharmadát. És a talajpusztulás, az erdők irtása, az állati és növényi élet pusztítása tovább folytatódik.

Ezek és hasonló megállapítások a visegrádi tanácskozáson is elhangzottak. A környezetvédelmi problémák magyar szakértői, a felszólaló orvosok, mérnökök, akadémikusok, erdészek stb. azon a véleményen voltak, hogy bár hazánkban is jelentkeznek a környezeti ártalmak gondjai, mégis, nálunk egyelőre nem katasztrofális a helyzet.

Viszont hazánk is az intenzív iparosodás útjára lépett. Iparunk, mezőgazdaságunk és közlekedésünk rohamosan fejlődik. A mezőgazdaságba és a háztartások millióiba is bevonult a modern technika, a vegyszer. Mindezzel együtt növekszik a környezet szennyeződésének a veszélye is. Ha nem vigyázunk — ezt hangsúlyozza az említett felhívás is —, akkor gyorsan romolhatnak életkörülményeink.

A vizek tisztasága

A környezetvédelem előtérbe kerülése tehát nálunk sem valamiféle divat, hanem nagyon is szükséges, időszzerű feladat. A visegrádi tanácskozás résztvevői hivatkozhattak a hegy lábánál folyó Du-

nára, amelynek vize szintén egyre szennyezettebbé válik. Sok hulladékot, olajat, piszkot hoz magával már az országhatáron túlról is: mi csak már tovább rontjuk vízének minőségét.

Folyóink hígítóképessége és öntisztulása ma már nem képes megőrizni a természetes állapotot, és így felszíni vizeinknek csak mintegy 30 százaléka mondható természetes tisztaságúnak. Néhány folyóink — például a Sajó, a Séd, a Zagyva — szennyezettsége már túllépte a megengedett egészségvédelmi tűrési fokot. Sok kárt okozhatnak a tavak, folyók vízébe jutó növényvédőszer-ek is.

Hazánkban a szennyvizek nagyobb részét felszíni vizek fogadják be, de jut belőle a talajvízbe is. Becsült adatok szerint országunkban egyetlen nap mintegy hárommillió köbméter szennyvíz keletkezik. Ennek a mennyiségnek mintegy 70 százaléka ipari eredetű, 30 százaléka pedig a háztartások, települések „terméke”. A Budapest területén naponta keletkező 1,3–1,5 millió köbméter szennyvíznek a fele ipari szennyvíz, a másik fele pedig az úgynevezett házi szennyvíz.

Nagy társadalmi érdek fűződik a szennyvizek megtisztításához. A vízügyről szóló 1964. évi törvény hatására meggyorsult az ipari szennyvíztisztítás. De még 1970-ben is 400 ezer köbméter szennyvíz került naponta élővízeinkbe. Nagy előrelépés volt annak kimondása, hogy: új ipari üzem csak megfelelő szennyvíztisztító berendezéssel együtt helyezhető üzembe. És súlyos bírság vár azokra, akik a vizeket szennyezik.

Figyelemre méltóak a Központi Népi Ellenőrzési Bizottságnak a vizek szennyeződésével kapcsolatos legutóbbi vizsgálatának megállapításai. Ezek szerint azok az intézkedések, amelyeket az érintett üzemek, vállalatok eddig tettek, nem elegendők. Az élővizek szennyeződése — egyes folyóvizektől eltekintve — nem csökkent, az ipari és egyéb üzemek, intézmények szennyvíztisztító teljesítőképessége ugyanis lényegesen kisebb a kibocsátott szennyvíz mennyiségénél. Sok helyen a berendezések karbantartását is elhanyagolják vagy szakszerűtlenül üzemeltetik azokat. Szinte általánosságban jellemző — összegezi a vizsgálat —, hogy a szennyvizeket kibocsátó üzemek a szennyvíztisztítást

még nem tekintik a termelési technológia szerves részének.

Magyarország földrajzi helyzete — az a tény, hogy felszíni vizeinek 96 százaléka külföldről érkezik, és már bizonyos fokú szennyezettséggel lépi át az országhatárt — eieve megszabja lehetőségeinket: eredményes küzdelmet a vizek tisztaságáért csak nemzetközi együttműködés keretében folytathatunk.

Füst, korom, por, zaj

A környezeti ártalmak közül igen sok szó esett a visegrádi tanácskozáson a légszennyeződésről is. Nagyobb városainkban, Budapesten, Miskolcon, Tata-bányán, Pécsen és a nagyobb ipari üzemek, cementművek stb. közelében már nyugtalanító méretekben tapasztalható a füst, korom, por kártétele. Tény, hogy a légtisztító és szűrőberendezések felszerelése megdrágítja a beruházásokat, például a cementműveknél 15–17 százalékkal. Viszont ezzel a többletbefektetéssel nagy károknak vehetjük elejét.

A gépkocsik számának a növekedésével számíthatunk rá, hogy emiatt is egyre szennyezettebbé válik a levegő. Mi persze még messze vagyunk attól, hogy például Budapesten a kipufogógázok miatt napközben le kelljen zárni egy-egy utcát szellőztetési célokból. Helyes azonban, hogy a fővárosi KÖJÁL a város különböző pontjain rendszeresen ellenőrizi a légszennyezettség fokát. Ez a vizsgálat kiterjed a fűtésből eredő, illetve az egyes üzemekből származó — tehát a technológiával összefüggő — és a közlekedés okozta szennyeződés mértékének ellenőrzésére.

Két évvel ezelőtt — a vízvédelemhez hasonlóan — kormányhatározat intézkedett a levegő tisztaságának védelméről. Ez év elején újabb minisztertanácsi rendelet jelent meg, mely 31 szennyező anyagra vonatkozóan állapítja meg a kiemelten védett, védett és egyéb védettségű vidékek levegőtisztasági normáit. Megfelelő türelmi idő elteltével — 1975. január-1-től — progresszív összegű légszennyezési bírsággal büntetik azokat, akik szennyezik a levegőt.

Nemcsak a szennyezett víz, a rossz levegő árthat azonban az ember egészségének, hanem a nagy zaj is. A különböző hullámhosszú és rezgésszámú hangok keveredése igen kellemetlen érzést váltthat ki: idegességet, kimerültséget, ma-

1973. április 1.

A TARTALOMBÓL:

- Főkertész kerestetik
- Merre tart a nyugatnémet szociáldemokrácia?
- A „kék vizek” hadászata
- Iskola és közművelődés
- Mágnáskaszinó
- A drámai gyáva
- Weöres Sándor kötetéről
- Hajsza a fehérje után
- Fiatalok: Főszerkesztők, farmerban
- Fiatal házások otthona
- Vendégségben Inyencéknél

gas vérnyomást, gyomorbántalmakat, szív- és vérkeringési zavarokat és más betegségeket okozhat.

A zajszintet decibelben fejezik ki. A 30–40 decibel erősségű zaj már zavarhatja az ember szellemi koncentrációképességét. A 45 decibelnél erősebb zaj alvási zavarokat idézhet elő. A 65–85 decibel erősségű zajt az ember nem képes megszokni. Az ennél is nagyobb zaj pedig az emberi fül hallóképességének a csökkenéséhez, sőt, teljes sükettséghez vezethet. Bizonyos típusú autóbuszok a városi közlekedésben néha 83 decibel zajt is okoznak. Ez megengedhetetlenül magas. A gyárak, az építkezések, a földi közlekedés és a légiforgalom mind nagyobb zajjal jár, és sok ember nyugalmát zavarja. A túl hangosra állított rádió, televízió és a szórakozóhelyek lármlája miatt is szükséges a védekezés.

Nálunk már 1947-ben jelent meg rendelkezés a városok és falvak csendjének a biztosításáról. Említett érdemel az 1971 júliusában életbe lépett rendelkezés is, amely a munkahely ártalmas zajja miatt szankciókat léptet életbe.

Igény és remény

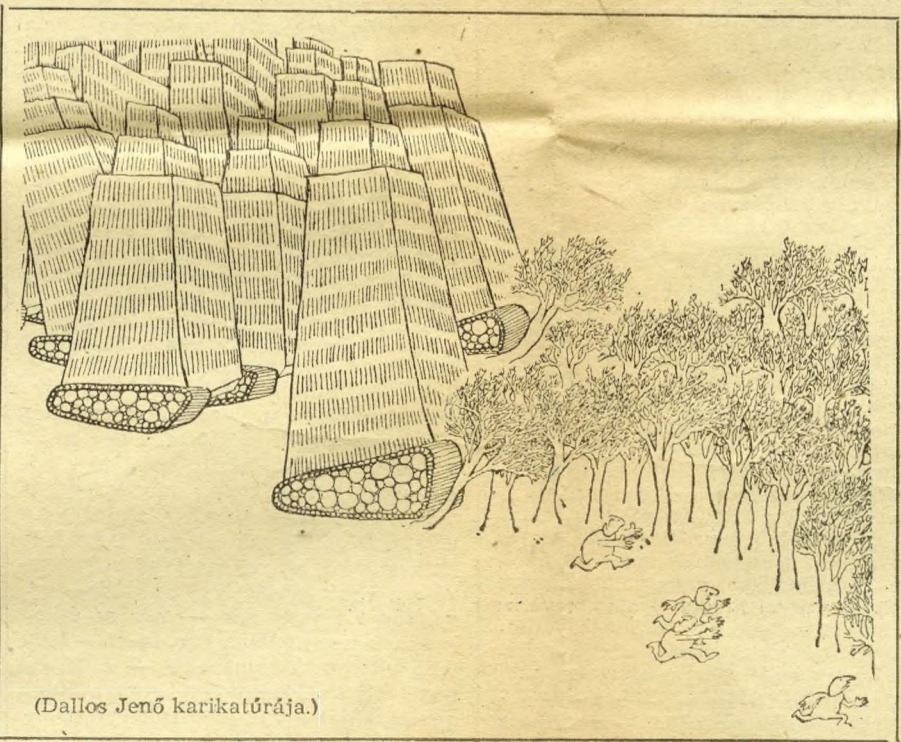
Két nap alatt Visegrádon sok szó esett a vegyi és radioaktiv szennyeződésről, az úgynevezett urbanizációs ártalmakról. A nagyobb településeinkben, ipartelepeinkben észlelhető káros fizikai és kémiai hatások jelentősen csökkenthetők, ha tágas, utcarendszerű építkezésekre térünk át. A fásorok, a zöld növényzet is csökkenti a füstből, zajból, rezgésekből származó ártalmakat, és a légkör öntisztulása is nagyobb.

Egyetértés alakult ki ezen a tanácskozáson abban, hogy határos környezetvédelem csak komplex módon valósulhat meg, melyben egyaránt helyet kap a víz és levegő tisztaságának védelme mellett a zajártalmak elleni küzdelem, a talaj és a növényzet védelme is. Mindehhez határozott állami intézkedések és megfelelő anyagi eszközök szükségesek. Viszont — és ebből indul ki a Hazafias Népfront — a környezetvédelem nem tekinthető valamiféle szűk tudományos programnak vagy egyes állami intézkedések összességének, hanem az egész társadalmat felölelő mozgalomná kell fejlesztenünk.

A környezeti ártalmak terjedése nincs tekintettel az országhatárookra. Ez szükségessé teszi a védekezés egybehangolását is. Az európai szocialista országok környezetvédelmi együttműködése a KGST keretében valósul meg. Igény és remény van arra, hogy e tevékenység az ENSZ keretében európai, sőt világméretű együttműködéssé szélesedik. A tavalyi stockholmi nemzetközi környezetvédelmi konferencián, melyet az ENSZ szervezett, a szocialista országok többsége — köztük hazánk — nem vett részt az NDK elleni sérelmes megkülönböztetés miatt. Ez a konferencia végül is 25 alapelvet fogadott el a környezetvédelem nemzetközi etikájáról.

Egész világunk helyzetét és a tudomány legújabb vívmányait szem előtt tartva beszéltek a visegrádi tanácskozás résztvevői a mi hazai környezetvédelmi feladatainkról. Elfogadták, helyeselték a Hazafias Népfront társadalmi programját a környezetvédelemre, a kibocsátott felhívással pedig újra ráirányították a közvélemény figyelmét ezekre a nagy jelentőségű feladatokra.

TÓTH BENEDEK

(Dallos Jenő karikatúrája.)